

Když tančí růže

Lásko,
tvou odvrácenou tvář
nelze spatřit
z žádného bodu ve vesmíru,
a přesto sbíráme síly,
abychom ji k sobě obrátili
naráz,
oči v oči,
ústa k ústům,
i kdybychom měli oslepnout
i kdybychom měli umřít!

Lásko,
tvá odvrácená tvář
už dávno má
a stále bude mít
své básníky.

Jsou to básníci,
kteří své zoufalé štěstí
rozdávají na setkání,
jsou to básníci,
kteří k sobě vážou vteřiny,
a každá hodina
je tisícistránková knížka
s krvavou ořízkou,
jsou to básníci,
kteří mají tak žhavý dech,
že říjnové sady,
zatoulají-li se na jejich ztracené stezky,
v panice shazují hořící listí,
jsou to básníci,
kteří nepotřebují slov ani rýmů,
jsou to zamilovaní
a jsou ochotni tak dlouho se točit na jednom místě
dokud jim nevypadne srdce!

KAREL KUPKA patří mezi naši nejmladší skladatelskou generaci je rodák z Rychvaldu ve Slezsku. Jeho živelný hudební temperament a představitivost se prosazuje nejúspěšněji v oblasti jevištního umění, jemuž zasvětil mnohotvárnost svého postřehu a své zaujetí pro hudební dílo, na jehož interpretaci se může podílet ve zvukovém rámci nástrojů také pohybová složka tance a zpívané slovo.

V roce 1947 vystudoval pražskou konzervatoř u prof. Mikelky (klavír), soukromě pak skladbu u prof. Viléma Petrželky v Brně. Od samých začátků se přimkl k nejaktuálnější a nejvybranější hudební problematice dneška — totiž problému nového avantgardního operního a baletního divadla. Kupkův skladatelský nástup se sice odehrává v roce 1944 ve znamení dvojkonzertu pro dva orchestry a varhany, ale ve svých tvůrčích výpravách je lákán, jak už bylo řečeno, spíše než komorní a symfonickou tvorbou zejména hudebním divadlem. V letech 1953 komponuje operní aktovku Taškár podle Plauta — pak další celovečerní operní drama z téže oblasti námětové — antiky — Lysistratu.

K instrumentální hudbě se vrací v letech 1956 Suitou v barokním slohu, Partitou pro smyčce a pak v první řadě symfonickými obrazy nazv. Piccasjada, inspirovanými Piccasovými ilustracemi k Ovidiovým Metamorfózám, které byly úspěšně provedeny u nás i za hranicemi. Opět ho však láká cesta k hudebně dramatické tvorbě, tentorát k formě baletní. Ve spolupráci s libretistou Albertem Janíčkem vytváří svůj první baletní opus — Smrt Jánošíkovu a v roce 1959 již druhý balet Florellu, na námět Lope de Vegova učitele tance, který byl uveden v roce 1960 ve Státním divadle v Ostravě.

Necelé dva roky po premiéře Florelly se objevuje další Kupkovo dílo na ostravské scéně — tentokrát opera — Když tančí růže. Vznikla jako jedna již z mnohých skladatelských odpovědí na otázku — opera a soudobý námět. Není jistě jednoznačnou odpovědí, je však Kupkovým konkrétním příspěvkem v úsilí skladatelů o vytvoření jednoty nového obsahu a vyjadřujících prostředků.

»Do jaké míry bude mé dílo přínosem v tomto směru, nemohu sám posoudit«, říká Karel Kupka »Ve formě jsem usilovat o jakousi syntézu řeči, zpěvu, i taneční složky. Celá opera je laděna v poloze snu. Tomu odpovídá kompoziční faktura díla — především v instrumentaci, kde používám zcela neobvyklých zvukových kombinací. — Ústřední postava dramatu, která dějově spojuje jednotlivé obrazy, v tomto případě jednotlivé příběhy — má svůj hudební jazyk, jenž se diametrálně liší od ostatních postav děje. Důležitými výrazovými prostředky jsou monology a dialogy dramaticky hudebně podkreslené. K dotváření atmosféry používám sborů.«

Jak to bylo s námětem této opery?

Často jsem přemýšlel o tom — o čem se u nás teď hodně diskutuje — totiž o otázce citového života dnešních mladých lidí. Tak vzniklo »téma«, na které jsem našel vhodnou variaci ve hře V. Petrova »Když tančí růže«. Ostatní již uvidíte a uslyšíte sami. Závěrem bych chtěl jen podotknout, že při kompozici díla jsem měl na mysli ostravský operní soubor, zvláště pak ústřední postava děje byla komponována s myšlenkou na interpreta — Karla Průšu.

CESKOSLOVENSKÁ PREMIERA.

Karel Kupka:

KDYŽ TANČÍ RŮŽE

Libreto podle hry V. Petrova, zpracoval K. Kupka

Dirigent: Bohumil Gregor
Režie: Ilja Hylas
Choreograf: Emerich Gabzdyl

Výtvarník: Vladimír Šrámek
Kostýmy: Bečviška Ustohalová
Sbory nastudovali: K Kupka,
J. Salamoun

Stařec	
Velřelec	Karel Průša
Maestro	
Student	Oldřich Lindauer
(linoch, ctitel, číšník)	
Studentka	Věra Nováková
Úřednice	Milada Šafránková
Sportovec	Jiří Zahradníček
Manžel	Vojtěch Zouhar
Manželka	Alena Havlicová
Přítelkyně	Dagmar Průšová
Ilas	Jindřich Randa

Hudebně techn. spolupráce — J. Przebinda

Aranžmá scén. hudby — Rud. Zeman

KDYŽ TANČÍ RŮŽE

Karel Kupka: Když tančí růže, Jiří Pauer: Manželské kontrapunktý. Program vydalo
Státní divadlo v redakci prom. hist. E. Sýkorové. Grafická úprava: Bedřiška Ustoha-
lová, fotografie: Fr. Krasl, typografická spolupráce: R. Mikeska. Vytiskly Moravské
tiskárské závody, n. p., Ostrava I, Hollarova 14. Cena 2 Kčs.

T 14-21174